

ב"ה

תשורה

משמחת הנישואין של
י' דגד יהודה ווינה
הוד

י"ז סיון ה'תשפ"ג
שנת הקהל

תמונות מחתונות המשפחה בהשתתפות הרבי

זכתה משפחתנו שהרבי השתתף בארבע חתונות, ולחביבותא דמילתא צירפנו כאן כמה מהתמונות מהזדמנויות פז אלה

בחתונת דודנו ודודתינו הרה"ת ר' יצחק זלמן זוגתו ריסיא פזנר - כסלו תשי"י
מימין: בקבלת פנים. משמאל: בסעודת החתונה

קבלת פנים בחתונת דודינו הרה"ת ר' יהודה לייב שי'
ו-להבחל"ח - זוגתו מרת תירצה פזנר - אדר תשי"א

הרבי משתתף בריקודים (שני משמאל, עם הגב למצלמה)
בחתונת הרי"ז פזנר

סידור קידושין הראשון לאחר קבלת הנשיאות בחתונת דודינו הרה"ת ר' יהודה לייב שי' ו-להבחל"ח - זוגתו מרת תירצה פזנר - אדר תשי"א

בעת הסיבובים סביב הכלה

בעת סידור קידושין בחתונת הרה"ת הרב גרשון מענדל ו-תבלחט"א - מרת בת' שתח'י גרליק - תמוז תשח"י

בשעת החופה בחתונת הרה"ת ר' אברהם יצחק ו-תבלחט"א - מרת שרה רבקה שתח'י ששונקין - תמוז תשכ"ב

הרבי חוזר לחדרו הק' לאחר החופה

אחרי החופה, שהתקיימה בחצר שבין 770 לספרייה

ממתינים לבוא הכלה

פתח דבר

אנו מודים לה' על כל הטוב אשר גמלנו, ובחסדו הגדול זיכנו בנישואי צאצאינו, הבחור התמים **יעקב יהודה** שי' עב"ג הכלה המהוללה מ' **רבקה** שתחיל'.
לאחרונה נהוג לחלק "תשורה" בשמחת נישואין, וכנראה זה מיוסד על זה שבחתונת הרבי, חילק אדמו"ר הרי"צ תשורה לכל המשתתפים.

תשורה זו מתחלקת לכמה מדורים:

- א. כמה **תמונות מהרבי** בחתונות המשפחה.
- ב. כמה **מכתבים מהרבי** להמשפחות.
- ג. קצת **היסטורי' על משפחתו** של החתן שי'.
- ד. **תמונות נדירות** מהרבי.
- ה. כו"כ מסמכים נדירים השייכים **לתולדות חב"ד** (כמפורט אצל כל אחד מהם), והיות והחתונה מתקיימת בחודש סיון, הדפסנו גם כמה מסמכים מעניינים השייכים לחודש סיון במשך השנים.
- ו. התמקדנו גם בהדפסת דברים **לזכרונם של כמה אישים חשובים**, שלא ידוע הרבה על שייכותם לליובאוויטש וקירובם לרבי, והם: ר' אליהו לפיאן (דוד זקנו של החתן), הרב דר. א.י.ה. טווערסקי והרבנית קאפלאן.

מובן שרובם ככולם מהדברים הנדפסים כאן הם בפרסום ראשון.

ויה"ר שתיכף ומיד נזכה להתגלות מלכנו משיחנו, ומשמחה זו וועלן מיר אריינטאנצן אין די גאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, מי"ד ממ"ש נאו!

משפחת גרליק

משפחת הוך

INTRODUCTION

With thanks to *Hashem*, we are delighted that you all came to participate from far and near, in the wedding ceremony of our children *Yaakov Yehuda* (*Yanky*)' ש"י and *Rivka* (*Rivky*)' שתח"י.

At the *Rebbe's* wedding, the *Previous Rebbe* distributed a memento to all participants at the wedding - a copy of a manuscript of the *Alter Rebbe* with its historical background.

Therefore, at many Lubavitch weddings, when possible, the family distributes a memento which includes some biographical family history, correspondences they had with the *Rabbeim*, or just some historical documents that are in the family's possession.

Yanky's grandparents, the Hoch's and the Sasover's, were holocaust survivors who went on *Mesirus Nefesh* to help *Yidden* at that time. One of them was even caught by the Nazi's ימ"ש; Yanky's great grandfather was a brother of the genius and leader in the *Mussar* movement, (who was very close to *Chassidus*), Reb Elye Lopian. The families received many letters from the Rebbe for many occasions. We have included several documents describing some of that.

Rivky's paternal grandparents, Rabbi and תבלח"ט Rebbetzin Garelik, were sent by the Rebbe to Italy in 1958. Her maternal grandparents, Rabbi and תבלח"ט Rebbetzin Klein, were involved in many communal affairs, as Rabbi Klein was a secretary of the Rebbe. We have included some documents describing that.

We have also included some rare pictures of the Rebbe and some articles of historical nature.

We take this opportunity to wish everyone that we should meet each other only at *Simchos*, and that everyone should make many many *Simchos!* May we all immediately merit the ultimate *Simcha*, שמחת עולם על ראשם, when we will continue dancing in the *Bais Hamikdosh Hashlishi*.

Mazal Tov!

The Hoch and Garelik families

מכתבי הרבי למשפחת הוץ

SEVERAL LETTERS THAT THE REBBE SENT TO THE HOCH FAMILY

האך- ס. פאול מיננ.
RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
 Lubavitch
 770 Eastern Parkway
 Brooklyn, N. Y. 11213
 Hyacinth 3-9250

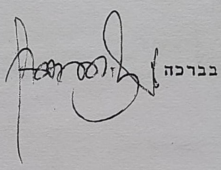
מנחם מענדל שניאורסאהן
 ליובאוויטש
 770 איסטערן פארקוויי
 ברוקלין, נ.י.

ב"ה, כ" שבט תשל"ז
 ברוקלין, נ.י.

הו"ח אי"א נו"נ וכו'
 מוה' ראובן שי'
 וזוג' תי'

שלום וברכה!

במענה על ההודעה אודות מצבה,
 השי"ת ימלא ימי הריונה כשורה ובנקל
 ותלד זחור"ק בעתה ובזמנה כשורה ובקל.

בברכה!

מכתב הרבי להורי אבי החתן כשהסתבא היתה בהריון
 Letter from the Rebbe when the Grandmother
 of the Chosson was expecting

הוץ- ס. פאל
RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
 Lubavitch
 770 Eastern Parkway
 Brooklyn, N. Y. 11213
 Hyacinth 3-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
 ליובאוויטש
 770 איסטערן פארקוויי
 ברוקלין, נ.י.

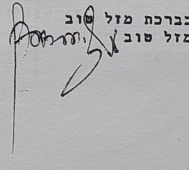
ב"ה, ט"ו סיון תשל"ה
 ברוקלין, נ.י.

האברך הו"ח אי"א נו"נ וכו'
 מוה' ראובן שי'
 וב"ג תי'

שלום וברכה!

במענה על ההודעה מקביעות זמן חתונתם
 ליום יט' מנ"א הבע"ל,

הנני בזה להביע ברכתי ברכה מזל טוב
 מזל טוב ושחלי' בשעה טובה ומוצלחת ויבנו
 בית בישראל בנין עדי עד על יסודי התורה
 והמצוה כפי שהם מוארים במאור שבחורה זוהי
 תורה החסידות.

בברכה מזל טוב
 מזל טוב

מכתב הרבי לחתונת הורי אבי החתן
 Letter from The Rebbe in Honor of the Wedding
 of the Grandparents of the Chosson

הוץ-פיטסבורג
RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
 Lubavitch
 770 Eastern Parkway
 Brooklyn, N. Y. 11213
 493-9250

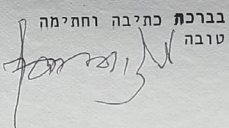
מנחם מענדל שניאורסאהן
 ליובאוויטש
 770 איסטערן פארקוויי
 ברוקלין, נ.י.

בי"ה, כ"ח אלול תשי"ג
 ברוקלין, נ.י.

האברך מנחם שי'

שלום וברכה

במענה על ההודעה ע"ד הכנסו לגיל מצות,
 הנה יי"ר מהשי"ת אשר מן שלש עשרה למצות
 יגדל לבן חמש עשרה וכו' כפטק המשנה (אבות פרק
 ה'), ויסיף התמדה ושקידה בלימודו בתורה, בתורת
 הנגלה וכן בתורת החסידות ויהדר בקיום המצות.
 והשי"ת יצליחו להיות חסיד ירא שמים ולמדן.

בברכה כתיבה וחתימה
 טובה

מכתב הרבי לרגל הבר מצוה של אבי החתן
 Letter from the Rebbe for the Bar Mitzvah
 of the Father of the Chosson

האך- מיניאפאליס
RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
 Lubavitch
 770 Eastern Parkway
 Brooklyn, N. Y. 11213
 Hyacinth 3-9250

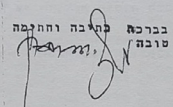
מענדל שניאורסאהן
 ליובאוויטש
 770 איסטערן פארקוויי
 ברוקלין, נ.י.

ב"ה, כו' אלול ה'תש"ס
 ברוקלין, נ.י.

מרת אילה תי'

ברכה ושלום!

במענה על ההודעה אודות יום הולדת השלישי של בנה מנחם שי',
 הנה פנתק לקמן קטע מכתב כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נב"ט זי"ע
 בנוגע למנהג ישראל זה. ויה"ר מהשי"ת שיגדלוהו לתורה ולחופה ולמעשים
 טובים מתוך הרחבה.

בברכה כתיבה וחתימה
 טובה

וד"ל כ"ק מו"ח אדמו"ר.
ובדבר גזושת השערות -אפשרעניש- הוא דבר גדול כמנהג
 ישראל ויקרו הוא בחתינוך דהשארת פלאות הראש, וכיום הגזירה והנחת
 הניזון של הראש, נהגו לחדל להגדיל את ההינדק בענין נשיאת ס"ק
 ובכוח השחר וברכה המיוון וק"ש שעל המטה. והשי"ת יהי' בעזרת
 סיגלוהו לתורה ולחופה ולמעשים טובים מתוך פרנסה בהרהבה ובמנוחה
 הי"ע בנשייתו וברוחניות.

מכתב הרבי לרגל האפשרעניש של אבי החתן
 Letter from the Rebbe for the Upsherenish
 of the Father of the Chosson

מכתבי הרבי למשפחות הוך-גרליק

מכתב הרבי להסבא ר' פינחס
ריווען ללידת אם החתן
Letter from the Rebbe to the
Grandfather, Reb Pinchos
Riven, for the Birth of the
Mother of the Chosson

ריווען - טוקונשו

<p>RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON Lubavitch 770 Eastern Parkway Brooklyn, N. Y. 11213 493-9250</p>	<p>מנחם מענדל שניאורסאהן ליובאוויטש 770 איסטערן פארקוויי ברוקלין, נ.י. ב"ה, כח' ניסן תשל"ט ברוקלין, נ.י.</p>
---	--

הו"ח אי"א נו"נ וכו'
מוה' פנחס שי'

שלום וברכה!

במענה על ההודעה אשר נולדה להם בח
למזל טוב ונקרא שמה בישראל דבורה לאה תי',
הנה יה"ר מהשי"ת שיגדלה ביחד עם
זוג' תי' לתורה ולחופה ולמעשים טובים מחוץ
הרחבה.
-ידוע מכ"ק אדמו"ר (מוהרש"ב) נ"ע,
אשר מנהגנו הוא לאמר גם בלידה בח לתורה
ולחופה ולמעשים טובים, ע"פ מרז"ל (ברכות
יז' א) נשים במאי זכייך באקרוי' כו' באחנורי'
כו' ונשריך כו'.

בברכת מזל טוב

גרליק - קליין -

<p>RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON Lubavitch 770 Eastern Parkway Brooklyn, N. Y. 11213 493-9250</p>	<p>מנחם מענדל שניאורסאהן ליובאוויטש 770 איסטערן פארקוויי ברוקלין, נ.י.</p>
---	--

בי"ה, ז' דחנוכה תשמ"ה
ברוקלין, נ.י.

האברך הו"ח אי"א נו"נ וכו'
מוה' לוי יצחק שי'
וב"ג תי'

שלום וברכה!

במענה על ההודעה מקביעות זמן חתונתם ליום
ג' אדר הבע"ל,
הנני בזה להביע ברכתך ברכת מזל טוב מזל
טוב ושתי' בשעה טובה ומוצלחת ויבנו בית בישראל
בנין עדי עד על יסודי התורה והמצוה כפי שהם
מוארים במאור שבתורה זוהי תורת החסידות.

בברכת מזל טוב
מזל טוב

מכתב הרבי לרגל
חתונת הורי הכלה
Letter from the Rebbe to
the Parents of the Kallah in
Honor of their Wedding

עמנואל ססובר EMIL SASSOVER

Emil Sassover was Yanky's grandmother's (Mrs. Ayala Hoch) father.

Here are some things that he wrote in his own words.

As a child, I studied with my father almost every day, until I left home on my eighteenth birthday. We studied Torah and Talmud and Davening, but throughout the years, the most important part of our studies together was the last few minutes of every session... when my father would teach me Mussar, ethical wisdom.. I had no idea as a child how his mussar would carry me through some of the most difficult times in my life. When I was on the battlefield, when I found out I had lost most of my family, when I wasn't sure if I would go on, I always turned to his words to carry me through.. to be a mentch, to smile

and to talk nicely to people. He taught me that wherever you look, whom ever you see, everyone has problems, but everyone learns how to cope and go on with life.. to always be happy no matter what horrible things were happening.. If I'm happy I can make others happy. If it's good for me and probably good for others, and the opposite. I saw even as a child, that he and my mother lived their lives according to these values. My father probably never imagined the extreme situations in which I would have to recall his teachings. Even when he and my mother urged me with tears, to join the Russian army to save my own life, I don't know if they could have imagined what I would go through, or that most of my family, including my parents themselves would be killed in the war. And yet, even in those hard times, I was able to draw strength from my fathers words.

Emil's parents urged him to join the Russian Army to escape the encroaching Nazis. He joined on his eighteenth birthday, June 30, 1941. LEFT: Emil in 1943. BELOW: 1944.

Emil Sassover from 'dusk to dawn'

תמונות הוריהם של סב החתן (ר' ראובן הוד)
ר' ארי' ליב וחי' הוד

התמונה מימין היא של חתונתם
בDP Camps מיד אחרי המלחמה,
והתמונה השני' היא כבר משנות ה-70

These two pictures are of the
great grandparents of the Chosson
R' Arye Leib (Leon) and Chaya
(Clara) Hoch, parents of Yanky's
grandfather R' Reuven Hoch

On the right: on their wedding day in
the DP camps. On the left: in the 70's

YANKLE LAPIN

The Chosson, Yanky, is named after his maternal great grandfather, Yakov Lapin (Lopian). Reb Yakov was born in 1920 and lived in Johannesburg, South Africa. There wasn't an armed forces draft in South Africa during WWII, but Joe, as a young man, was determined to do all he could to help his brethren and he enrolled in the South African army. Life in combat was precarious at best, and Joe nearly lost his life in battle. Joe's passion was electronics, and during the war he worked on a radio wave capture device, which ultimately led to a process called Netting. This invention aided the Allies in intercepting enemy radio transmissions and deciphering them, thereby allowing the Allies to anticipate the enemy's plans. Joe was ultimately given an honorary degree in engineering in recognition of his invention.

Joe was taken prisoner by the Nazis, *Yemach Shmam*, in North Africa. The experience of being a prisoner left an indelible mark on Joe for the remainder of his life. As a prisoner of war, his food rations were on a starvation level. After the war there was never a day that he went to bed without a piece of chocolate on his night table.

He felt great pride in his Jewish identity, and he cherished the fact that he came from a very distinguished Rabbinic family. Joe's uncle was the famed Reb Elya Lopian, (1876-1970) who merited *Gilui Eliyahu* as related in the sefer, *Lev Eliyahu*.

Reb Elya's wife was deathly ill. The doctors told him that there was no hope for her, and her demise was fast approaching. Overwhelmed and overwrought by the doctor's diagnosis he sought to regain his composure by leaving his home and seeking relief outside where he could be on his own and contemplate how best to go on. In this state of hopeless dis-

tress, he strolled aimlessly around. An old man passing by noticed his sadness and asked him what was the problem that was troubling him so. He related how sick his wife was and the doctor's prognosis. The old man advised Reb Elya to pick certain herbs in the woods, cook them, and give them to his wife to drink as a tea. He reassured Reb Elya that his wife would recover. Reb Elya didn't hesitate to follow the old man's advice and he immediately set out and followed the old man's instructions. Soon after consuming the tea his wife, Baruch Hashem, recovered completely.

His encounter with Eliyahu Hanavi may never have come to light if it were not for his yechidus with the Gerrer Rebbe years later. Upon entering the Gerrer Rebbe's study, the Gerrer

Rebbe stood up to greet him. Reb Elya asked him, "why are you standing up for me"? The Gerrer Rebbe replied, "someone who merited to see Eliyahu Hanavi is someone I need to stand up for". Reb Elya responded, "someone who knows that I saw Eliyahu Hanavi, certainly doesn't need to stand up for me".

The Nazi atrocities against Jews was already well known by the time Joe became a prisoner of war and his Jewish identity was soon put to the test. One day at line up a German officer called out to the prisoners, "all Jews come forward". Joe's fellow prisoner and good friend begged him to stay put and not respond to the command. Joe didn't hesitate. He was unable to disavow his Jewish identity. He was the sole Jewish prisoner to step forward! Much to his relief he was told to go and receive a Red Cross package specifically for the Jewish prisoners.

Joe became a successful businessman after the war and instilled in his two girls his strong Jewish identity. His younger daughter, Dobba Beryl, Yanky's grandmother, came to the United States to learn in Minnesota and Crown Heights New York and was privileged to receive the Rebbe's blessings in yechidus before her Chassunah.

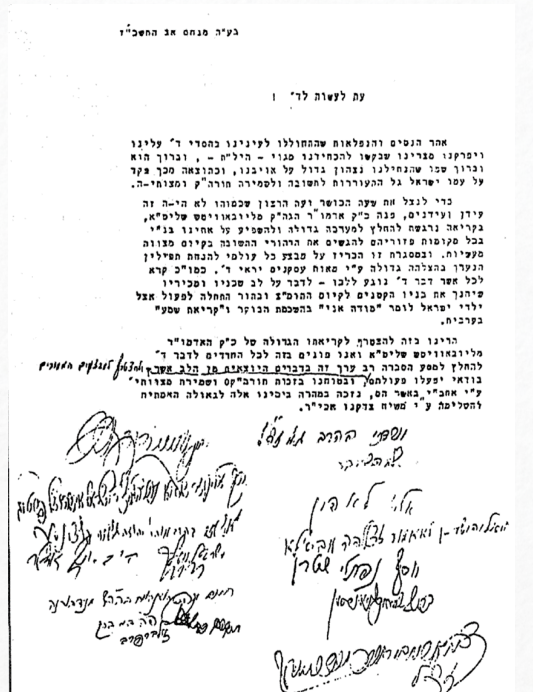
כמה פרטים בנוגע להרה"ג וכו' ר' אליהו לאפיין/לאפיאן ביחס לחסידות

האמא של החתן היא בת מרת דאבא בארל ריווען שהיא בת ר' יעקב לאפיין (שעל שמו נקרא החתן) שהוא בן ר' דוב לאפיין אחיו של ר' אליהו.

The mother of the Chosson is the daughter of Mrs. Beryl Riven who is the daughter of R. Yakov Lapin (whom the Chosson is named after) who is the son of Reb Dov who was a brother of the famous Reb Eliyohu Lapien. Below are some of his quotes and connections to Chassidus Chabad.

כשהרבי יצא עם "מבצע תפילין", בשנת תשכ"ז לפני מלחמת ששת הימים, וגדולי ישראל הצטרפו לקריאתו הק' של הרבי, ר' אליהו הי' מראשי החותמים (השלישי מימין).

When the Rebbe launched the "Tefillin Campaign" before the six-day-war, the "Gedolim" of that time joined the Rebbe. Reb Elye is the third signature.

בספר "התניא - נחלת העם" (ע"י הרה"ת רא"ש בוקיעט) מצטט:

הגאון רבי אליהו לאפיאן מקלם, כפר חסידים

אהבת השם

הגאון רבי אליהו לאפיאן מקלם, כפר חסידים, בעל לב אליהו ומגדולי בעלי המוסר כותב בספרו: טהרת המדות או אפשר להשיג רק בכח עמלה של תורה, כי אש קודש של התורה מצרפת ומזככת מדותיו של אדם וכמ"ש (ירמי' כג) הלא כה דברי כאש נאם ה'. אבל נוסף לזה צריך שתהי' בו אהבת השם והיא תלוי' בלב, ולעורר הלב צריך ללמוד מוסר .. תניא או חובת הלבבות, העיקר שיעמול על אהבת השם.

(יחזקמה ומוסר' ז"ב ע' רטג)

Here is a quote from his sefer about learning Tanya

ובספר "תולדות ספר התניא" (הוצאת "היכל מנחם") איתא:

בעל ה"מכתב מאליהו"

תלמיד נוסף מבית המוסר של קעלם הוא רבי אליהו לאפיין זצ"ל, וידוע שהשפת אמת מגור ז"ע אמר עליו דברים נפלאים, ואף הוא למד בספרי חסידות¹⁰, וכאשר היה בנו של אחד מראשי הישיבה בישיבה תורה ודעת ביחידות אצל כ"ק אדמו"ר ז"ע ועלתה השאלה באיזו ישיבה בארה"ק כדאי שילמד, המליץ כ"ק אדמו"ר ז"ע על הישיבה בכפר חסידים באמרו כי ידוע לו שהרב רבי אלי' לאפיין לומד חסידות. עיי"ש בהערות.

תמונות מהאוהל

ג' תמונות נדירות מהרבי שיוצא מהבית החיים בשנים הראשונות

היום כשנוסעים לאוהל ישנם שמה כמה בתים השייכים לליובאוויטש עם כל הנוחיות ואפילו עוגה וקפה. עד לג' תמוז לא הי' שום דבר. עד ג' תמוז כשרצו ללכת לאוהל, היו נכנסים דרך ה-side gate דהיינו, לערך עשרים מטר אחרי הבית שליד האוהל, וזו שימשה ככניסה צדדית לבית החיים. בתמונות שלפננו רואים הרבי יוצא מהבית החיים ועולה על אוטובוס.

הרבי הוא השלישי מימין

The Rebbe exiting the "side gate" of the Montefiore cemetery after visiting the Ohel, and boarding a school bus in 1950.

הרבי ליד
האוטובוס

המשך מדו"ח של "מרכז שליחות"

כידוע, הרבי שלח בחדשי הקיץ הבחורים ב"מרכז שליחות". זקנה של הכלה, הרה"ח הרה"ת המזכיר ר' ירחמיאל בנימין הלוי קליין, כמובן, גם השתתף בזה ובמשך השנים הוא הרבה לדבר ע"ז. מצו"ב חלק מדו"ח שהוא כתב (ביחד עם - יבלחט"א הרב משה ש"י הערסאן), ומצו"ב ההמשך מזה מה שהרבי כתב לר' יונה דרעשער בבאגאטא. ישנם כו"כ מכתבים מהרבי אליו באג"ק. הוא ה' תומך של ליובאוויטש וגם בר אוריין ששאל לרבי שאלות מעניינות וכו', ואכ"מ. מזה רואים איך שהרבי התייחס לכל מה שה' כתוב בדו"חים שנשלחו אליו. ולהעיר שברוב הפעמים, הבחורים לא ידעו מההמשך שהרבי ניהל בזה.

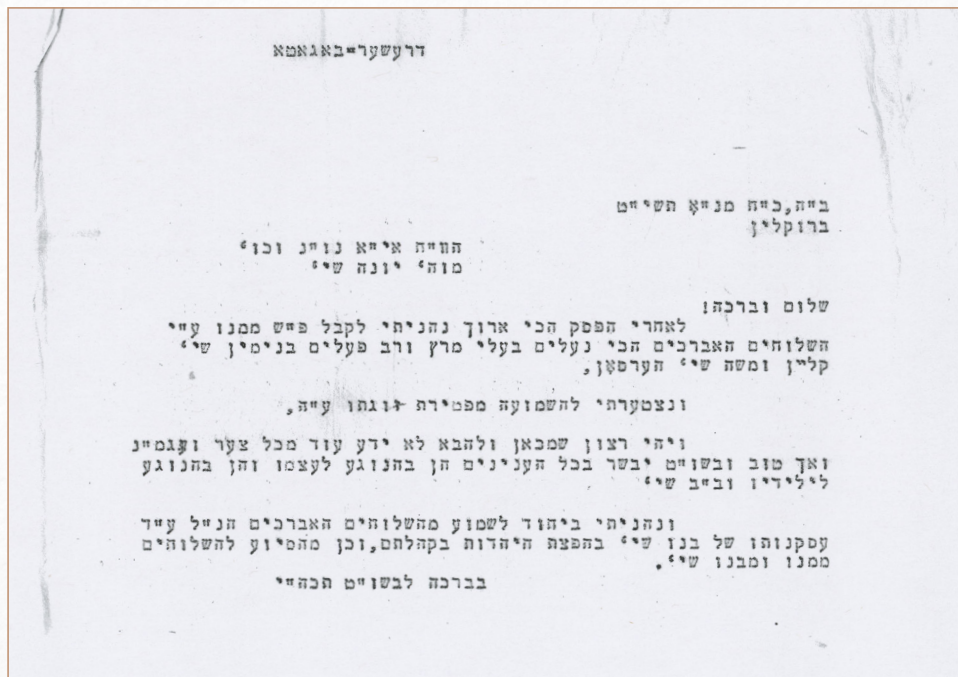
ב"ה, ב', כ' מנ"א ה'תשי"ט, באגאטא-קאלאמבי'

לכ' הנהלת המל"ח נ"י.

שלום וברכה!

באנו לכאן ביום שישי בערב י' מנ"א. בשבת התפללנו בביהכנ"ס מהיהודים החרדים ביותר שיש להם מנין משומרי-שבת. ואחרי התפלה ה' קידושא רבא, ודברנו אודות שליחותינו ואודות ליובאוויטש. אחה"צ בקרנו את ר' יונה דרעשער שכל העיר אוחזים אותו לחסיד ליובאוויטש, בנו חיים דוד הוא אחד מועד הקהלה דכאן ודברנו אתו אודות שליחותינו. ואמר לנו שישתדל אצל בנו הנ"ל שיעזור לנו בכל מה שבאפשרותו. וגם דיברו אודות כ"ק אדמו"ר שליט"א והוא ה' בהתפעלות גדולה. והוא שבור ורצוף מזה שלפני חודש מתה אשתו.

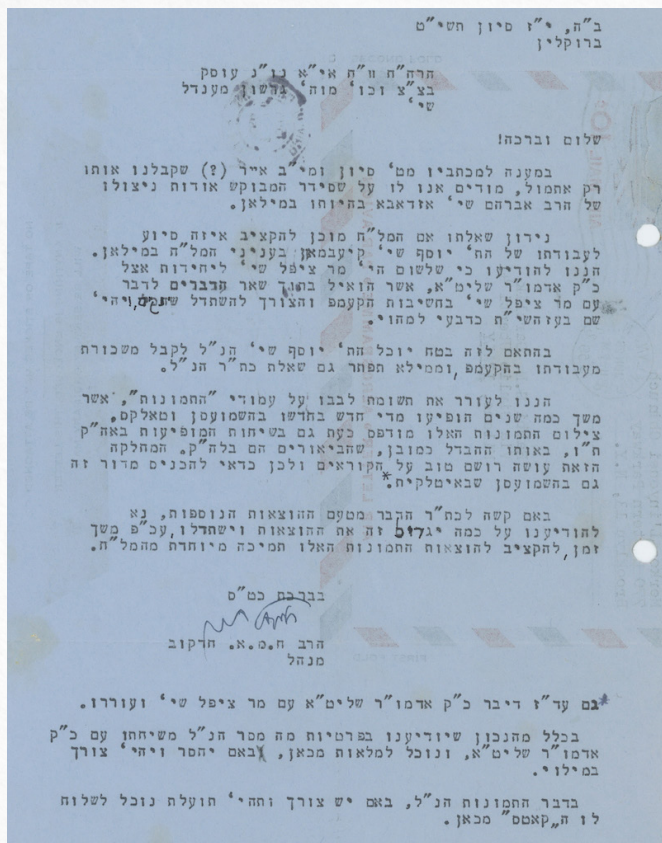
הדו"ח שכתבו לרבי

המכתב של הרבי

מכתב לי"ז סיון

היום בו מתקיימת החתונה

אחד מהדברים שאפיינו את אבא, הרה"ח הרה"ת השליח הרב גרשון מענדל, שהי' לו מכתב מהרבי עם התאריך כמעט לכל יום של השנה. ולכן הי' לו גם ה"מנהג" שבכל הזדמנות, בכל אסיפה וכו', הוא הי' קורא מכתב מאותו יום (או סמוך לו).

היות והחתונה מתקיימת בי"ז סיון, הנני מצרף פה מכתב של י"ז סיון בפרסום ראשון.

כבר נתפרסמה בשער בת רבים השיחה הידועה שהרבי הקדיש ל"גן ישראל" שבאיטליה, בי"ג תמוז תשי"ט, והרבי נקב בשמו של אבא, ודיבר בשבחו של אבא ו-תבלחט"א - אמא שתחיל על זה שפתחו את ה"גן ישראל" הראשון באירופא, והרבי שיבח את זה מאוד. ראה שם בארוכה.

לפני זמן קצר, תוך העבודה של איסוף החומר עבור הספר על אבא, גיליתי בארכיון של אבא מכתב מה"מרכז לעניני חינוך" חתום ע"י הרב חדוקוב, עם כמה הגהות בכי"ק של הרבי [שכידוע, כל המכתבים שיצאו מתחת ידי המזכירות או המל"ח או

"מחנה ישראל" עברו דרך הרבי, והרבי הי' מציין על טיוטא של המכתב על איזה בלאנק להדפיס את המכתב, מי יחתום על המכתב (הרבי או המזכיר) וכו' וכו' כפי שיתואר באריכות בספר, עם דוגמאות וכו'].

אבא קורא מכתב הרבי ב"ווארט" של חזן-גרליק, סיון תשל"ח. לידו - מר קרלו (שלמה יוסף) ציפל

כשקוראים את המכתב רואים בעליל שהרבי הוא זה שיזם, דחף ודרבן את הקעמפ ואבא הי' רק צריך לשים "אצבע קטנה". ולהעיר, שתמיד אבא הי' אומר שהוא לא עשה שום דבר, הרבי הוא זה שעשה ועושה את הכל והוא הי' רק צריך לעשות את ה"מכה בפטיש" האחרון.

קצת רקע להמדובר במכתב:

במכתב הזה, הרב חדוקוב מתעכב על כמה נקודות:

- א. בנוגע להרב אזדאבא: בקיצור: באייר תשי"ט, הרב אזדאבא שי' (בתור בחור) נסע מחצרות קודש לאה"ק עם אוני' ועצר באיטליה לשבוע. הרבי כתב לאבא לנצל את הזמן שהרב אזדאבא ישהה במילאנו שיגיד שיעורים וכו' [אריכות הסיפור נמצא בספר שמכינים לדפוס]. אחרי כשבועים הוא חזר לווענעצ'א בכדי לעלות על האוני' ופתאום נודע שישנה שביתה (strike). והאני' לא נסעה

למשך כמה חדשים... אז במילא הוא נשאר במילאנו עד שיוכל לנסוע. בדיוק אז נפתח הקעמפ "גן ישראל", ובמילא הוא נהי' אחד מהמדריכים (ראה תמונה).

ב. באותו זמן ה' עוד בחור ששהה באיטליא ר' יוסף קיעוומאן, וגם הוא ה' חלק מהצוות של חב"ד ואח"כ בהקעמפ.

ג. מי שמגיע לו את ה"קרעדיט" אודות זה שחב"ד נמצא באיטליא עם המסתעף מזה, ומי שביקש מהרבי שישלח שליח לאיטליא, הוא העסקן החרוץ שאין גומרים עליו את ההלל - מר שלמה יוסף ציפל הידוע בשם "ציו קארלו" zio Carlo (הדוד קארלו). קצרה היריעה כאן לתאר את האיש ופעולותיו הכבירות, אבל בקיצור, הוא התקרב לרבי עוד בתחילת שנות ה"יוד"ים ע"י הרב יעקב גאנזבורג שה' השוחט במילאנו והרב מרדכי הכהן פערלאוו שה' הרב בקהילת "אהל יעקב" שנוסדה ע"י משפחת ציפל (עבור שארית הפליטה וכו'). היות ור' שלמה יוסף ה' נוסע הרבה לנוא יארק עבור עסקיו, הם ייעצו לו ליכנס לרבי, ומיד נוצר קשר הדוק בינו לרבי, והוא ה' יוצא ונכנס אל הרבי ועשה כל מיני שלוחויות עבור הרבי (גם ברוסיא) וכו' שאכ"מ.

במכתב זה, מספר הרב חודוקוב לאבא, שהרבי דיבר עם מר ציפל אודות ההכרח לפתוח קעמפ באיטליא. המכתב מדבר בעד עצמו.

ואכן, תוך כמה שבועות, משפחת ציפל קנו בית גדול על יד האגם של לוגאנו (על הגבול של איטליא/שווייצריא), ושם התקיים הקעמפ שהרבי דיבר עליו.

ד. גם מוסיף כמה הוראות בנוגע לה"שמועסן" (שיחות לנוער) שתרגמו לאיטלקית.

הרב אזדאבא עם הקבוצה שלו

במכתב יכולים לראות שני הגהות בכי"ק של הרבי:

א. ה' כתוב "בחשיבות הקעמפ והצורך להשתדל שהכל יהי' שם". והרבי תיקן "להשתדל שיתקיים ניהי' שם".

ב. "להודיענו על כמה יגרום זה את ההוצאות" והרבי תיקן ל: "להודיענו על כמה יגדיל זה את ההוצאות".

לשלימות הענין הוספתי כאן ג' תמונות מביקורו של אבא והאחים ציפל ו-יבלחט"א - הרב אזדאבא בבנין והשטח של הקעמפ.

עומדים על המרפסת מימין לשמאל: פועל של המקום, ר' שלמה יוסף (קארלו) ציפל, ר' חיים ציפל יבלחט"א הרב אזדאבא, אבא הרג"מ גרליק

עושים סיור של המקום משמאל לימין: הרב אזדאבא ו - להבחל"ח - ? אבי הרג"מ גרליק, ר' חיים ציפל ו-יבלחט"א - בתו מרת מלכה גולדא (Ilda) ובנו יעקב מאיר (Jacky) שיחיו.

מכתב מט"ו סיון ה'תש"כ

היות והחתונה מתקיימת בחודש סיון, מודפס כאן מכתב אוטנטי שכתב ידידו של אבא - יבלח"ט הרה"ת ר' שמואל לו שי' בט"ו סיון ה'תש"כ המתאר מה שקרה בבית חיינו בתקופה ההיא.

ר"ש שי' הי' עדיין תלמיד בישיבה. ובאותן השנים, לפני עידן הווצאפ והאינטרנט (ואפי' שיחות טלפון עלו ביוקר רב) הנה התמימים ששהו בחצרות קודש היו "מעדכנים" השלוחים הנמצאים במקומות רחוקים ב"שליחות" - בהנעשה בבית חיינו. כשמכתב כזה הי' מגיע, זה הי' כמו מים קרים על נפש עייפה. ישנם כו"כ פרטים מעניינים בנוגע להשיחות והמאמרים שנאמרו; מה שקרה בקשר עם שנת המאתיים להבעש"ט וה"מגבית" שהרבי עשה; ישנו תוכן קצר מהמאמר שנאמר ע"י הרבי בליל שבועות [להעיר שב"תורת מנחם" חסר מאמר זה]. ועוד כו"כ פנינים.

בס"ד. עש"ק פ' בהעלותך את הנרות, ט"ו סיון ה'תש"כ

כבוד ידידי עוז לעולם וכו'

גרשון מענדל שי'

שלום וברכה!

אחדשה"ט מאה"ר [מאהבה רבה].

הרבה קרה, ולהרבה זכינו, מאז כתבתי לך. בחגה"פ זכיתי להסתופף בצל כ"ק אדמו"ר שליט"א, ושמענו מפיו הק' ג' מאמרים דא"ח וכ"ב שיחות ק'. בטח הגיעו לך כבר המאמרים, והשיחה של שבת ק' פ' שמיני. בליל ב' של חגה"פ דיבר כ"ק אדמו"ר שליט"א אודות הבעש"ט (וחסידות בכלל), בהנוגע למה שנושא ב' הפכים של מע' מע', נמשך למטה מטה, ושזהו ג"כ ענין חגה"פ. (נולד בטלוסט, אבל נק' אקופ, כי לא הי' להם שכר דירה ונולד באקאפע'ס (חפירות) שסביב העיר, ובכלל הי' זמן של עוני גדול ליהודים), והוא גילה עצם של כל ישראל; פסח - מושקע במ"ט שע"ט וגילוי ממ"ה; קרבן פסח - דרך משחה¹ וגדולה וחירות, מרור - מרירות; מצה - לחם עוני - עניות, עונין עליו דברים הרבה [ביאר ענין מצה בארוכה]; שמחה רבה (שכתב האריז"ל שצ"ל) בליל פסח, מצד המשכת זיווג [גילוי עליון למטה]. גם ביאר יציאת מצרים ופדי' מבית עבדים (ע"פ מ"ש במכתב הכללי), וימררו את חייהם (שינוי עבודות), ועוד דברים הרבה שבטח כבר שמעת אודותם.

בהתוועדות אחש"פ ביאר בד' שיחות את ה"אויפטו" של הבעש"ט שאחש"פ הוא גילוי משיח, על הפטורת היום - כי הבעש"ט פעל את זה בפועל וההפטורה היא הענין כמו שהוא בכח. עוד, ביאר בארוכה ענין מרור, בנהר יעברו ברגל, מצה, וכן מסתמא שמעת כל זה כבר.

שבוע זה חזרתי מניו יארק, וגילויים רבים נתגלו, כמו ששמעת לכה"פ מקצת, בודאי, בליל ב' אור לערב חגה"ש, סיים רב יאלעס מס' סוטה וכ"ק אדמו"ר שליט"א דיבר שיחה. בליל א' אמר מאמר דא"ח ד"ה בשעה שהקדימו אודות המשכת מס"נ בתורה (תורה קנין אחד - להמשיך האחד בתורה) לתרץ שייכות של נעשה קודם לנשמע - ענין מקיף - ל/בתורה - פנימיות; שבאמת בתו' צריכים להמשיך את המקיף ג"כ. במאמר זה הביא ד' תורות מהבעש"ט נ"ע, וגם ביאר ב' קנינים הראשונים וענינם, של משנת ה' קנינים קנה הקב"ה וכו'.

1. הערת לי"ג: זבחים צא,א.

ביום ב' אמר מאמר דא"ח ד"ה חמשה קנינים כו', בו "חזר" את הפי' על ב' קנינים הראשונים, וביאר יתר המשנה. השיחות ק' (היו י"ג בס"ה) סיבבו בעיקר תורת הבעש"ט לשיותי ה' לנגדי תמיד; ששויתי - הכל צ"ל לאדם בהשתוות, וזהו ג"כ ע"י הוי' לנגדי תמיד. אמר שזה הוי' ענין הבעש"ט, ונעשה קודם לנשמע. וביאר חילוק בין שויתי גו' בהתחלת שו"ע, בענין תפילת שמונה עשרה, וע"פ הבעש"ט - החילוק ביניהם וכו'.

בהתאם לשנת המאתיים להסתלקות הבעש"ט, ציווה להבעה"ב ליתן כ"א מאתיים דולר, לענין הדפסה, טהרת המשפחה, חינוך, משפיעים וכו'; הבחורים יתנו כ' דולר; ובחורים "הדומים לבעה"ב" מאתיים דולר. מיד אחר ההתוועדות נתנו כט"ו כבר את ממונם, וכ"ק אדמו"ר שליט"א, ע"פ הבטחתו, נתן לכ"א מהם חלה ומשקה ממה שנשאר על השולחן אחרי ההתוועדות. ביום ו' עש"ק (אסרו חג), אמר שיחלק עוה"פ. וביום עש"ק נתנו כמה וכמה אנשים, ואמר כ"ק אד"ש שביום ש"ק יתועד ויחלק להם אז.

ביום ש"ק היתה התוועדות של איזה שעות, בו דיבר כ"ק אדמו"ר שליט"א ד' שיחות ק', אודות משיח, חסידות, שבתחילה הוי' הו"א של התנגדות לחסידות לשם שמים, אבל עכשיו (אמר שכ"ק אדמו"ר מהרי"צ אמר זה) אין ספק "ווער איז ווער". ורק בימי אדה"ז, ידעו שיש אתפשטותא דמשה וכו', ולא ידעו מי הוא מי. ואמר כ"ק אדנ"ע שזהו "גערס פון 175 יאהר צוריק", ועכשיו אין ספק. ואמר כ"ק אד"ש שכשנתן כ"ק אדנ"ע קול קורא אודות משיח, אמרו שזה קאי על עצמו. ובא א' לגוטער איד א' מפולין והתאונן על שהחסידים אומרים שאדמו"ר הוא משיח. והשיב לו, אתה יודע שאינך משיח, גם אני יודע שאיני משיח, וואס ארט דיר אז ער איז משיח? (קודם מעשה זו, אמר כ"ק אדמו"ר שליט"א שהבעש"ט הוי' משיח שבדורו).

ואמר אז כ"ק אד"ש, עכשיו נתוסף הרבה על ה175 שנים, ויותר אין ספק מי הוא מי. וזהו קצת מתוכן שיחה א'. בכלל הוי' כ"ק אדמו"ר שליט"א בשמחה רבה בהתוועדות זו.

דיבר עוד אודות שויתי ה' - בביאור עצמו ע"פ כל הפירושים (אמרו שהקיף מטפחת על ידו הק' לפני שיחה זו), והיתה ע"פ השכלה עמוקה. ב' שיחות האחרות היו אודות מעלת הנשים וכו', ועל פרשת השבוע - פי' הבעש"ט על כי תשטה אשתו (איש-נה"א, ואשתו - נה"ב, נוטה מן הדרך, אז והובא אל הכהן - רופא שבעיר ברוחניות, וצריך לעפר (ענוה) מקרקע המשכן) - גם הביא פי' זה בשיחתו הק' על סיום מס' סוטה בליל חגה"ש (שיחה ההיא על הסיום הוי' בביהמ"ד). וכ"ז הוי' שיחה א', והשיחה האחרת היתה אודות אויפטו של הבעש"ט באהבת ישראל, שהכניס את ה"פארוואס" בזה.

אחרי ההתוועדות חילק כ"ק אד"ש משקה וחלה לאלו שנתנו ממון בעש"ק, ולאלו שהבטיחו לתת עד י"ב סיון. וכיון שהיתה שבת, הצטרך לאלו האחרונים להניח טליתיהם, או בגד בלשכת המרכז, בתור משכון.

ביום ג' בערב, קודם השקיעה, חילק כ"ק אד"ש להאחרים שלא קבלו עדיין, וכבר שילמו. ואח"כ אמר שיתוועד! ההתוועדות התחילה כרבע שעה קודם שעה התשיעית (אחר השקיעה). כ"ק אד"ש אכל מזונות ואח"כ בירך על היין. אמר ו' שיחות ק'. ההתוועדות הסתיימה בערך רביע שעה אחרי שעה העשירית. ממשמע שיחות האחרות (הייתי בבארא פארק וצלצלו לי להודיעני אודות ההתוועדות, ובאתי מהר ע"י "טעקסי", אבל לא הייתי נוכח בשיחה הא'. ותיכף אחרי ההתוועדות הוכרחתי לנסוע חזרה למאנטרעאל, ולכן לא שמעתי חזרה), דיבר שיחה הא' אודות מעלת י"ב סיון מצד אור חזר, אפי' על יום א' דחה"ש, כדוגמת מעלת שש"פ על ימים הראשונים של חגה"פ וש"מ"ע על ימים ראשונים דחה"ס. וכדוגמת מעלת בע"ת על צדיקים גמורים.

קיצור של התוכן של ה' שיחות האחרונות:

שיחה ב' - עשיל לעילא, תכלית הכל שיבא במעשה. וכן במ"ת, לא נתעלה ההר, ולא נתעלו בני"ע על ההר ועמדו בתחתית ההר, ובעמדם על הארץ - כמו שהיו מקודם - הוי' וירד הוי' וגו'. וזהו ג"כ נעשה קודם לנשמע. וכמו בתורה, כל הענינים באים למטה דוקא ע"י השתל' שצ"ל מחו"ד ואח"כ מעשה, כן ההמשכות בעולם, שמתחילים מא". הגם שמבואר בדא"ח, כמו בתו"א דרושים וללבן שתי בנות, שבזמן הגלות יש מעלה בחו"ל

על א"י, מ"מ קידשה לשעתה קידשה לע"ל, ובענין של זה שער השמים קיים קדושת הארץ עתה כמו בזמן גאולה. ובא"י ג"כ העיקר שיבוא במעשה לפועל. רצו לבנות השיכונים החדשים, לכה"פ התחלת מעשה בפועל קודם חה"ש, מפני סיבות ניצחו ההעלמות, אבל קודם י"ב סיון, מעלתו נת"ל, התחילו לפעול בנין שיכון חדש בכפר חב"ד ובשיכון חב"ד בירושלים וכל זה הוא בנוגע לענינים של כ"ק אדנ"ע, ושאר הנשיאים וגם היום (יום ג') הגיעו לי מגליצנשטיין, מה שאסף כל מעשיות הבעש"ט הכתובים ברשימות הנשיאים, ובזמן מועט יודפסו. וכל ענינים אלו מוסיפים לשמחת היום.

שיחה ג - בתרנ"ה שהביא כ"ק אדרש"ב נ"ע את אדנ"ע לעסקני הכלל, הכנה להיות מנהיג ישראל, אמר אודות מעלת י"ג סיון. סיום שבוע מהסתלקות הבעש"ט. וכמו מעלת י"ב סיון על מ"ת שיש מעלה ביום השביעי יותר מכל שבעת הימים מצד או"ח כנ"ל, ע"ד ענין הסתלקות שנתגלה עצם מדריגתו, כלשון אדרש"ב נ"ע, שעולה העצם שלו למע' מע' ומשם נמשך המשכה חדשה. ומה שמעלה זו היא בי"ג, הגם שהסתלקות הבעש"ט היתה ג"כ ביום א' דחה"ש, מפני שקבורתו ביום ב'. וכיון דאמר שיכול לעלות בסערה כו' וחפץ לעפר אתה ואל עפר תשוב, הנה מה שויתר על גילויים אלו בשביל ענין זה הוא חלק מעבודת גופו בעלמא דין, ולכן חושבים מיום ב', יום קבורתו. ואז סיפר כ"ק אדרש"ב נ"ע ג"כ שאדה"ז הי' עצמי, וכשעצמי נעשה נשיא הנה הוא באופן "שטרענג". ופעם ראה שאין החסידים מקבלים ענין זה היטב, ויצא אדה"ז לביהמ"ד וחזר תורת הבעש"ט - ושננתם, דו זאלסט זיי לערנען לבניך - לאלו שרוצים להבין, בניך מל' בינה. ודברת בם - זאלסט נאר אין זיי אריינריידען, וזה יועיל בשבתך בביתך - בבירורי עצמו, ובלכתך בדרך - בבירורי העולם השייכים אליו, ועי"ז אין מה להפחד בשכבך - יום המיתה, ובקומך - יום הקימה. הרבה נפלו חלשים, ולא היתה מצד שנפחדו מיום המיתה, ולא מצד וואס זיי האבן געשזאלעוועט די יום הקימה, רק מעצם התורה נפלו חלשים.

סיפור נשיאים הוראה וכו' והשייך לכאו"א - ושננתם - צריכים ללמוד מתחילה אפ"י שלא לשמה ואח"כ, לבניך - יהי' הרצון ללמוד, לשמה; אבל ההתחלה צ"ל אפ"י בדרך כפ"י והכרח, וזה יועיל בשבתך כו' - בבירורי עצמו, ובלכתך כו' - הפצה וכו'. ובשכבך - יום המיתה. וכמו"ש בזהר ע"פ בחומר ובלבנים כו' דא ק"ו וליבון הלכתא כו', שע"י שעבוד בתורה יוצא ענין הגלות, כמו"כ יום המיתה - אין התו' כו' במי שממית עצמו על"י, ובקומך - יום הקימה - עד שהתו' תפעול תקומה בו, עס וועט איהם אויפהויבען.

שיחה ד - הפצת המעינות - כ"כ שעשה, עדיין חסר, כי צ"ל הפצה - בל"ג. בכתב - מוגבל במקום מסויים של הרואה את הכתב. דיבור - הגבלת זמן - כמה זמן צריך שילך הקול, ומקום - הגם שחקר א' שכשא' געניצט בריגא טרייסלט זיך די אוריר בציר הצפוני, כי כל האוריר מחובר; וכן בדיבור - מ"מ במרחק נחלש הקול, ואין נשמע לאדם. בזמן האחרון נתגלה רדיא - דיבור ההולך במהירות אור. והגם שגם לאור יש הגבלת זמן כמו בכל דבר בעוה"ז, מ"מ אינו מוגבל כמו דברים גשמיים האחרים. וכמו בדא"ח - משל על תומ"צ - אור ונר, ממכ"ע וסוכ"ע - אור, ואפ"י כשרוצה אדה"ז לומר משל על הצמצום, שלא הי' כפשוטו, שבזה מובן חיות כל נברא מה' והשגח"פ, אומר כמו השמש דעל כו"ע נייחא, ואפ"י במקום אשפה, ואין האור נעשה מכוער עי"ז. ובזמן האחרון, אומרים דא"ח ע"י הרדיא שפועל הפצה יותר גדולה. וגם עי"ז יכולים לקיים פקודת הבעש"ט אודות אהב"י לכל יהודי, אפ"י אין מכירו, דבלי זה הי' קשה ביותר להביא זה בפועל, כי יצטרך כו"כ שנים למצאו לבד, ועי"ז, רק אם יש לו כלי השמיעה, יכול לשמוע דא"ח. והטועים שאומרים שאינו נכון לעשות זה (מסתמא כיון לאונגארישער שהרעישו על הענין בא"י ובנ"י), אין הצדק עמהם: א. כי צריכים אויסנוצען כל דבר לאלקות. וכמו המעשה בזקני שהי' זיצער אצל אד' מהר"ש, שהקשה א' על הנהגת מהר"ש בהרחבה - כלי זהב, בגדי משי וכו' - וענה "פעטאך איינער - למי נברא זהב - לך ולי? - לנשיאי ישראל, ורק משום בחירה נשתל' עד אפ"י לנכרים". וכן כאן. וגם ראי' שאינם צודקים בטענתם, שכשנוגע לעניניהם הגשמיים ואפ"י חומריים ניצען זיי במסחר טעלעגראם, שבזמן הזה שולחים טעלעגראמען ע"י רדיא, ואם אינו נכון נוצן זיך ברדיא בכלל - ישלחו ע"י שליח או ע"י דואר, ויבוא בעוד ימים או שבועות או ימים להאחר. וגם, כפתגם אדנ"ע בשם ר' נחום טשערנאבעלער, הבחינה על כל דבר היא הפועל יוצא, אם היא טובה, אזי הענין

טוב ואם עי"ז התחיל רק א' ללמוד פנ"ה, שמקרבים הגאולה בזה, כדאי הוא הכל. ואם ה' מנצח המונע, ולא ה' לומד דא"ח, אזי ה' הוא מונע ממנו ענין זה, וכ"ט גשמי ורוחני, וכמאמר המפייסן בי"א. ובאמת מצד אהב"י אין (טענה או קפידה או הדומה) להם, כיון שהוא רק טעות בידם. ואלו המסייעים בזה, זכות גדול להם, ויכול למסור הלומד עי"ז כל ההארציגקייט, ודברים היוצאים מן הלב וכו'.

שיחה ה - י"ב תמוז - פ' שנים מאדנ"ע. בן שמונים לגבורות, ואם בגבורות גו' כיון דאיפלוג איפלוג. בהנוגע לפועל - עד י"ב תמוז להוסיף כהנה וכהנה כמה פעמים ככה בלימוד דא"ח, בשבתך - בספר, ובלכתך - כפשוטו בחזרה ע"פ מה שיודע בע"פ ולכה"פ הענין, וכן בנגלה וקיום המצוות והפצת המעיינות, ובתוס' כח עד י"ב תמוז, יהי' כיון דאיפלוג, שעבד כן עד אז, איפלוג שבנקל יותר יהי' אח"כ לענין איפלוג וזהו"ע ופרצת.

שיחה ו - לסיים בתו' בעש"ט על פ' השבוע ואצלתי מן הרוח גו', אמר בעש"ט שהוא ע"פ פשט במשנה כל שרוח הבריות נוחה - כשרוח ה' נוחה על הבריות (דיוק דא"ח בריות כבתניא פל"ב) הוא הימנו, כי רוח המקום נוחה הימנו. ואם אין רוח הבריות נוחה - שאין רוח ה' על הזולת כנ"ל, ה"ה ג"כ ממנו, כי אין רוח ה' נוחה ממנו. היינו שבהנהגתו ועבודתו כדבעי, יפעול ממילא על הזולת; וזהו ואצלתי מן הרוח גו' שנמשך ממשה ע"י הזקנים על כאו"א מישראל.

אריכות שיחות אלו מסתמא תקבל מאחר.

בטח שמעת שבצל כ"ק אד"ש בל"ג בעומר השתתפו יתר על שבעת אלפים וחמש מאות ילדים בלע"ה, כ"ק אד"ש דיבר להם וגם הלך להפארק. כאן במונטרעאל היו יתר על אלף ילדים בלע"ה, וקבלנו מכתב כ"ק אד"ש ליום זה.

חברי הת' אשר שי' ציילינגאלד נשאר בנ"י. ללמוד אחרי חגה"פ, ע"פ הוראת כ"ק אד"ש, ועכשיו לומד הנני בחברותא עם הת' יצחק מאיר שי' גורארי'.

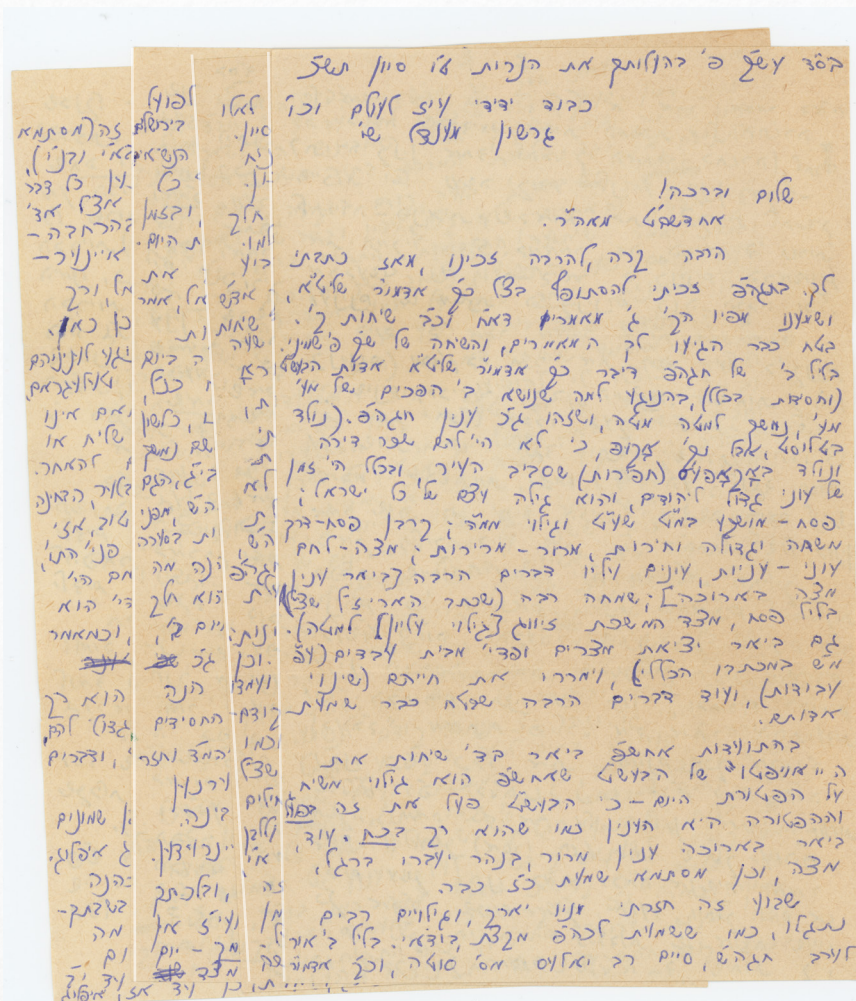
בל"נ בעוד ימים אחדים אשלח לך איזה מאמרים וכו' שיצ"ל לאחרונה. נא לכתוב לכה"פ מילים אחדות שקבלת מה שהנני שולח לך, ות"ר למפרע.

יותר אין לי לכתוב עכשיו, וצריכים להכין לש"ק.

פ"ש מהת' פנחס שי' קארף, ליב שי' וואלאוויק, רשד"ב שי' מאצקין, י"מ שי' גורארי' מתי תבוא להסתופף בצל כ"ק אד"ש?

ממני ידיך עוז אוה"נ מלו"נ וכו' וכו'

שמואל

איך התחיל הפנהג שבכינוס של נשי ובנות חב"ד (קאנווענשון) בחודש אייר-סיון ה-CHAIRLADY ניגשת לרבי

נכתב ע"י אב הכלה

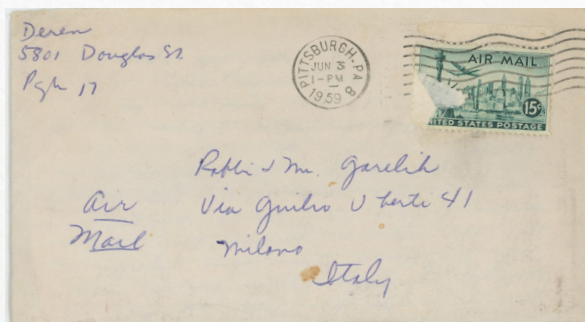
מאז ומקדם הי' אצלי הדבר לפלא: בכינוסים של נשי חב"ד, הרבי יורד לבית הכנסת למטה לומר שיחה לנשים. אבל לפני שהרבי מתחיל לדבר, נהוג שה-chairlady (או שני נשים) ניגשת לרבי ומוסרת לרבי את התוכני של הכנס. ולא הבנתי, ממתי מישהו ניגש לרבי לתת תוכני? למה לא שולחים את זה דרך המזכירות כמו כל הדברים האחרים? בארכיונו של הורי מצאתי מכתב מהדודה הרבנית קעני דערען ל-תבלחט"א אמי הרבנית גרליק שתחי', המתארת הקאנווענשן דשנת תשי"ט (השנה שהורי יצאו לשליחות) ועפ"ז נפתרה התמי'....

By: Levi Y. Garelik

I always wondered: At the yearly Chabad Women's convention there is something that takes place which is out of the ordinary: before the Rebbe says the Sich'a to the women, the chairlady goes over to the Rebbe and hands to the Rebbe the schedule with the program etc. Why? Since when does someone go over to the Rebbe to give something? Why don't they give it to mazkirus, like everything else? How did this start?

I found a letter in my parent's archive, written by my aunt, Mrs. Keny Deren to my mother, Rebbetzen Garelik שתחי' after the convention of 5719, that sheds light on this. The Rebbe, before He started speaking, was looking for the Chairlady (my Aunt). No one knew why, and at the end of the Sich'a (and after all the women went by the Rebbe as was the custom) she had a private Yechidus (!) with the Rebbe. At the time no one knew what the Yechidus was about. The reason for that Yechidus was to talk to her about sending a letter to my mother, Rebbetzen Garelik שתחי' and to comfort her as they had just gone out on Shlichus, and BH my mother got pregnant and she wrote to the Rebbe for comfort (see the letter below).

So the fact that the Rebbe was looking for the chairlady was a private issue but the next year it became that the chairlady approaches the Rebbe etc.... and the rest is history.

Mrs. Keny Deren speaking at a Yeshiva Dinner.

The letter is not dated but the envelope has the stamp of June 3 1959.

Dear Bess,

it's only 2:30 am.... you're right that there's nothing to be afraid of. Now we'll start not with the beginning, but with the most important. We came to 770 last night at about 8 pm to go into the Rebbe Shlita. There were not less than 130 women there. Only 1/4 were delegates; the rest were the new York home committee: hostess, executive, council, presidents, and any other officers you can think of. The line reached down to the sidewalk. The line to the Rebbe's room was packed, and we filled the little balcony and half the steps. They closed the door to the outside hall so that we could all hear what the Rebbe said clearly. But it was disappointing not to see him. On our way out, Rabbi Wineberg told me what the Rebbe had asked: "Where is the chair lady? she should be in front! dos is nisht kein seder." I nearly fainted. There was still a group of women inside who were each speaking privately, and Rabbi Chadakov told me to wait until they were finished and see if the Rebbe would call me over. After 3/4 of an hour, the last women left and sure enough, the Rebbe turned that delightful smile my way. Leibel Goner closed the door and I had a private Yechidus with the Rebbe....about you.

In the next letter I'll write what he said. Seriously, the Rebbe wanted me to write and explain to you that the discomfort that u feel now, are normal and are a result of your pregnancy. This is so Bess, i felt that way too. One expects the physical changes, but the mental, or whatever you're bothered with are as much a part of ur pregnancy (especially and most times only during the first three or four months) and they will disappear as soon as you're feeling better. So you see you're really just having a normal pregnancy. The Rebbe advised that you should speak about these things to one of the women which you feel close and you'll find that in discussing them they will get lighter, and soon iy" h disappear.

You probably received his letter with the Haskama. The Rebbe was very enthusiastic about it, that mama should go to you iy" h, so there you have it. On your cheshbon I also got a Brocha and a special one for the kids. and bessie'le, if they would have made me go home last night, i would have said with all my heart "dayenu." If you can let yourself down to hear all the details of my trip this far, then read on. if not, put this letter away for a while.

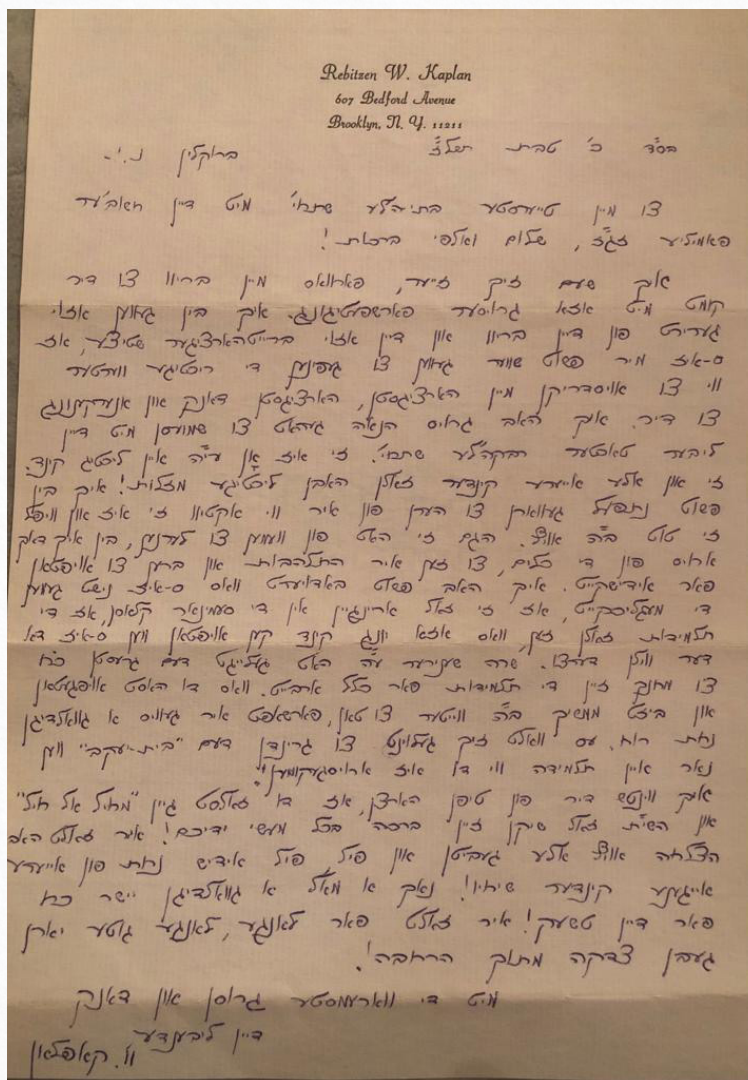
I arrived yesterday noon and since there were still a few hours to kill before the kabalas panim luncheon at Rebbetzin jacobson's [house], I went to visit chana [at the bais Yakov Seminary – LYG]. They told me there that she was in the seminary for a teachers conference. and there I was looking at Rebbetzin Rottenberg, Vachfogel, Shpringer, Bender and achron achron chaviv Rebbetzin Kaplan. ... I went from there to the luncheon after first.. into my.. where Haddassah Carlebach greeted me with..... When we reached from

there to eastern parkway. Leah kahan and I met the רבי's mother [Rebbetzen Chana – LYG] who of course asked about you right away.

I wish I had a dime for every person that stopped me in Williamsburg as well as in crown heights to ask are you Bessie's sister? Even the lady in the bakery. You are really a shem davar. I think that means what I think that means. After the Yechidus the women went to the benei Jacob on Kingston avenue where all the delegates gave their reports and we were patur. Sheindel Shneerson reported that this year in Newark they did for nshei Chabad.

[The rest of the letter is private]

Rebbetzin Kaplan wrote a letter to the Kallah's grandmother, Rebbetzin Garelik, after praising the work that she and her daughter [Rivka Hazan] have done, she added that it was worth to found Bais Yakov Just for one student like you!

WHEN I BROUGHT DR. TWERSKY TO THE REBBE

By: Levi Yitzchok Garelik

The Hochs and the Gareliks both have a history in the city of Pittsburgh. Therefore, I will share something regarding my personal connection to Pittsburgh.

*

Rabbi Dr. Avrohom J. Twersky was one of the most brilliant minds of our generation. He was a master in Talmud and Halacha, one of the top psychiatrists in the country, and the president of the Lubavitch center in Pittsburgh. Additionally, he was a big “Meyuchas” (came from a very respectful dynasty)- he was a descendant of The Alter Rebbe and the Tcherkasser Rebbe (The Mittlerer Rebbe’s son-in-law), and his mother was the sister of the Bobover Rebbe. He was also an internationally celebrated orator and author.

I grew up in Italy. When I was 10 years old, my parents had to send me away to Yeshiva. They wanted to send me to New York, but the Rebbe said that I should go to family, as I was very young. In those days, international communication was infrequent and very expensive, so being away from my family at such a young age was very difficult. I ended up going to stay by my Bubby and Zeidy in Pittsburgh.

Luckily for me, although I was far from my parents and siblings, the whole community in Pittsburgh was like one happy family: Everyone called my Bubby and Zeidy Posner “Bubby Posner” and “Zeidy Posner,” and “Aunt Kenny” (Deren), “Aunt Miriam” (Nadoff), and “Tante Goldie” (Twersky) were everybody’s aunts. Reb Chaim Balsam was everyone’s personal friend and so was Myer Coen, Morty Milch, the Hermans (and Bubby Herman was my English tutor!)

They all treated me like family, especially Dr. Twersky and his Rebbetzin. They used to invite me to their house often. Mrs. Twersky baked delicious cakes just for me and Dr. Twersky would tell me stories of the Rabbeim. I was in awe of these personalities.

In addition to all of his great accomplishments, Dr. Twersky had another talent- he often made “Gramen” (lyrics) which are sung at weddings. He did so for my cousin (Rabbi) Yisrael Deren’s Bar Mitzva, and for my aunt Sara Rivka Sasonkin’s wedding, and – just the summer before I came there – (1971) he made two masterpieces at my cousin Sonia Wolf’s wedding and Sheva Brochos, which later became the tune for the famous song “To Love a Fellow Jew”. (Dr. Twersky also composed the song Hoshiya Es Amecha that the Rebbe sang numerous times.)

Dr. Twersky realized that I really loved music and singing, so he would occasionally (at my request) sing the Gramen for me when I came to visit him.

I learned in Pittsburgh for about a half year. Before I left (I was 11), both Dr. Twersky and Reb Chaim Balsam promised me that they would come to Italy for my Bar Mitzva. Additionally, Dr. Twersky said he would make a special Gramen for the event. This was 1973, when people did not just travel to Europe for a Bar Mitzva, and certainly not for someone who wasn't even related! But we were as close as family, and they did indeed come.

About two months before my Bar Mitzva, I was in New York, learning in Oholei Torah. One day I was told that there was a phone call for me at the payphone. (This was the only call that I got while in Yeshiva.) It was Dr. Twersky. He said that he had promised me that he would come to the Bar Mitzva and he would keep his word. However, he had just finished sitting Shiva for his father, so because he was in Aveilus, he would not be able to make Gramen. But B'ezeras Hashem, for my Chassuna he would make a double one. (And he did – we got married in Adar 5745 (1985). He came to the Chassuna in New York and sang a masterpiece about the Rebbe, Shlichus, Mivtzoin etc. – see the pictures below).

The "Pittsburgh group" at my Bar Mitzvah: Rabbi Dr. Twersky, יבלח"ט Reb Chaim Balsam, my father, my zaidy, me, My Bubby, Aunt Kenny Deren, תבלח"ט Mrs. Balsam, my mother, Rebbetzin Twersky

My zaidy introducing Dr. Twersky to say Gramen at my wedding.

Me speaking at my Bar Mitzvah. Dr Twersky is on the left.

Throughout my years of connection with Dr. Twersky, one thing continually puzzled me. I knew that Dr. Twersky had had a special Yechidus with the Rebbe years prior, but it seemed to me that he had not been to see the Rebbe for a long time. [See "Here's My Story" by JEM of Shabbos Parshas Pekudei, March 1, 2014, where Dr. Twersky enumerates his interactions with the Rebbe].

Dr. Twersky, my zaidy and myself dancing at my wedding

Dr. Twersky saying Gramen at my wedding

This was on my mind for the years to come. It bothered me greatly, and I was waiting to see if perhaps I would have the opportunity to bring him to the Rebbe.

And finally that opportunity came.

In the early 1950s, the Rebbe founded the "N'shei Chabad" organization of Lubavitch women. N'shei Chabad would hold a convention twice a year: the winter event would be held out of

town, and in Iyar, right before Shavuot, the N'shei would get together for a weekend in Crown Heights. On Sunday afternoon they would have a lunch program in the Oholei Torah ballroom with a guest speaker, and at 5:00 PM, all the women would walk to 770 and the Rebbe would address them. (See also the article on page 20 about the "Minhag" at the convention).

As mentioned previously, we got married in Adar of 5745. Shortly after Pesach, I was at my in-laws (Rabbi and Mrs. Klein) and I noticed the invitation to the Convention. I began to read the program, and it stated that the guest speaker at the Sunday session would be Dr. Twersky!

The night before the event, on Motzoei Shabbos, I called Dr. Twersky at his son's house in Borough Park and asked him how he was planning to come to the convention. He replied that he would be taking a taxi. I told him not to take a taxi, and that I would pick him up and bring him back, for which he was grateful and delighted.

The next day, while in the car, we started discussing the program. I told him that I would take him to Oholei Torah for the speech, and then we would walk to 770 for the Rebbe's Sichah. Afterwards, I would take him back to Borough Park. He was confused, as he thought that the Rebbe speaks the Sichos from his room (either because a few years ago, after the Rebbe's heart attack (in 5738), the Rebbe spoke from his room for a few weeks, or because in the early years the Rebbe spoke to the convention from his room.) I explained to him that the Rebbe speaks in the Shul for the women (and the men go to the "Vaiber Shul" upstairs in the gallery,) but I would take him to a special place from where he can see the Rebbe. He agreed to join me.

When Dr. Twersky finished his speech, we walked to 770. I took him to Mazkirus, where he had a conversation with Rabbi Groner, and then I took him downstairs. I could not bring him to the women's gallery upstairs, because he would have had to stand and push with the Bochurim and that would not be respectful.

In order to understand what happened next, an illustration is required. The pictures below demonstrate how 770 was set up while the Rebbe gave a Sichah to the women. The Rebbe is on an elevated Bima. On the right is Rabbi Hodakov, and at the far right, in the corner, a door is visible (the "side door" of 770.) In order to get to the Bima from that side door, it would be necessary to go up a few (movable) steps.

Basic view of a women's convention. The Rebbe is in the center. On the right you can see the two beams (where Dr. Twersky stood. See picture in the next page). All the way to the right in the corner, at a lower level, is the "Choizrim space" (see circle) where Reb Yoel, Rabbi Weinberg etc. would stand. In the picture on the right you can see the Rebbe walking out and Rabbi Weinberg watching from the lower level "Choizrim Space".

When the Rebbe would say a Sicha to the women, those steps were removed. That area was a perfect spot for someone to stand (on the ground, without going up the stairs,) where he would be able to see the Rebbe without being visible to the crowd. That space was reserved for the “Choizrim” (those who would repeat and transcribe the Sichos) like Reb Yoel Kahan, Rabbi Yosef Weinberg etc. (see pictures below).

I decided to take Dr. Twersky to that spot, which would be a respectable place for him to stand. I took him there, and he had a nice time talking to Reb Yoel.

Right before the Rebbe walked in, I thought to myself a “Chutzpadik” thought: Dr. Twersky was just the guest speaker at the convention- why shouldn't he stand on the Bima and have a “front seat”? I jumped up on the Bima (as there were no steps) and bent down to Dr. Twersky. I grabbed his arm and I said, “Jump up here with me!” He responded, “To where?” I replied with, “Follow me”. He obliged. I brought him onto the Bima, placed him next to one of the beams behind the Rebbe (see pictures) and I told him, “Stand right here and I'll come back to get you when we're done.” I then quickly ran away, back into the spot with Reb Yoel. He had no idea what was about to happen. Right then, the Rebbe walked in and walked straight to his place as usual, but on the way the Rebbe noticed Dr. Twersky. The Rebbe gave him a BIG smile, and as soon as the Rebbe sat down, the Rebbe turned to Rabbi Groner and said “Git em an ort, Dos is doch Twersky” (Give him a seat, this is Twersky.) The Rebbe recognized him instantly. There was a bench right there, but Dr. Twersky wouldn't sit in the Rebbe's presence. He stood like a soldier throughout the whole Sicha.

After the Sicha, when the Rebbe walked out, the Rebbe stopped by him (see Picture below) and said something with a smile. I didn't have the courage to ask him what the Rebbe said because he was very excited and emotional, and throughout the whole time that we were in the car he was immersed in thought like I had never seen before.

[Years later, I heard from someone in Pittsburgh that the Rebbe told him “It's nice to see good old friends again,” but I was never able to verify this.]

About two years later, when the Rebbe started an unprecedented unbelievable Minhag, where the Rebbe stood for hours and gave Brochois to anyone who wished and also hands a Dollar for Tzdoko, then of course Dr. Twersky came for that too (see picture), and the rest is history.

The Rebbe on his way out stops to speak to Dr. Twersky (picture is taken from a still of an old video).

Dr. Twersky at one of the Sunday Brochos/dollars.

אילן יוחסין של הכלה רבקה תחי'

ק(יב) הרה"ג ר' חיים מוורמיזא	פ(א) מר בוסתנאי	מ(א) יהואש המלך	א(א) אדם הראשון
ק(יג) הרה"ג ר' בצלאל מפזנא	פ(ב) רב יעקב	מ(ב) אמציהו המלך	ב(ב) שת
ק(יד) הרה"ג ר' שמשון אב"ד קרמניץ (אחי המהר"ל מפראג)	פ(ג) רבה מגיס	מ(ג) עזריהו (עוזיהו) המלך	ג(ג) אנוש
ק(טו) הרה"ג ר' אברהם בלונקאטש אב"ד קאריץ	פ(ד) רב נחמיה	מ(ד) יותם המלך	ד(ד) קינן
ק(טז) מרת היצל אשת הרה"ג ר' יוסף מווילנה	פ(ה) רב אבדימא	מ(ה) אחז המלך	ה(ה) מהללאל
ק(יז) הרה"ג ר' יהושע חריף "מגיני שלמה"	פ(ו) רב פנחס	מ(ו) חזקיהו המלך	ו(ו) ירד
ק(יח) אשת הרה"ג ר' אברהם הלוי מקראקא	פ(ז) רב חצוב	מ(ז) מנשה המלך	ז(ז) חנוך
ק(יט) הרה"ג ר' שמואל הלוי אב"ד מזריטש	תקופת הגאונים	מ(ח) אמון המלך	ח(ח) מתושלח
ק(כ) הרה"ג ר' יהושע הלוי אב"ד סימיטיץ	פ(ח) רב שמואל גאון	מ(ט) יאשיהו המלך	ט(ט) למך
ק(כא) הרה"ג ר' שאול הלוי אב"ד סימיטיץ	פ(ט) רב יהודה (יהודאי) גאון	נ(נ) יהויקים המלך	י(י) נח
ק(כב) אשת הרה"ג ר' נתן נטע כהנא-שפירא אב"ד וודסלאב	צ(צ) רב חנינא (חנניא) גאון	נ(א) יכניהו המלך	יא(יא) שם
ק(כג) הרה"ג ר' ישראל כהנא-שפירא אב"ד וודסלאב	צ(א) רב שרירא גאון	נ(ב) השר שאלתיאל	יב(יב) ארפכשד
ק(כד) הרה"ג ר' יחיאל כהנא-שפירא מירושלים	צ(ב) רב האי גאון	נ(ג) פדיה	יג(יג) שלח
ק(כה) מרת שרה אשת הרה"ג ר' יונה פודהורצר מצפת	תקופת הראשונים	נ(ד) זרובבל	יד(יד) עבר
ק(כו) הרה"ג ר' אברהם אשר שמואל פודהורצר	והאחרונים	נ(ה) משולם	טו(טו) פלג
ק(כז) מרת רחל אשת ר' מנחם הלוי קליין מירושלים	צ(ג) הרה"ג ר' יוסף מרומי	נ(ו) חנניה	טז(טז) רעו
ק(כח) הרה"ת ר' ירחמיאל בנימין הלוי קליין	צ(ד) הרה"ג ר' יחיאל	נ(ז) ברכיה	יז(יז) שרוג
ק(כט) מרת חנה אשת הרה"ת ר' לוי יצחק שיל' גרליק	צ(ה) הרה"ג ר' אברהם צו) הרה"ג ר' עזריהו	נ(ח) חסדיהו	יח(יח) נחור
ק(ל) הכלה מרת רבקה שתחי'	צ(ז) הרה"ג ר' יחזקאל	נ(ט) ישעיהו	יט(יט) תרח
	צ(ח) הרה"ג ר' לעמיל	ס(ס) עובדיהסא) שכניה	כ(כ) אברהם אבינו
	צ(ט) הרה"ג ר' עזריהו	ס(ב) שמעיה	כא(כא) יצחק אבינו
	ק(ק) הרה"ג ר' אליהו	ס(ג) נעריה	כב(כב) יעקב אבינו
	ק(קא) הרה"ג ר' יוסף	תקופת התנאים	כג(כג) יהודה
	ק(קב) הרה"ג ר' נחמן	ס(ד) חזקיה	כד(כד) פרץ
	ק(קג) הרה"ג ר' קלונימוס קלמן	ס(ה) התנא נתן דצוציתא	כה(כה) חצרון
	ק(קד) הרה"ג ר' לייביש	ס(ו) ר' הונא	כו(כו) רם
	ק(קה) הרה"ג ר' אלעזר	ס(ז) ר' עקוב	כז(כז) עמינדב
	ק(קו) הרה"ג ר' ירחמיאל	ס(ח) ר' נחום	כח(כח) נחשון
	ק(קז) הרה"ג ר' ארי' זאב	ס(ט) ר' יוחנן	כט(כט) שלמון (שלמה)
	ק(קח) הרה"ג ר' יעקב	ע(ע) ר' שפט	ל(ל) בועז
	ק(קט) הרה"ג ר' בצלאל מפזנא	ע(א) ר' ענן	לא(לא) עובד
	ק(קי) הו"ח ר' יהודה ליוואי - המהר"ל הזקן	ע(ב) ר' הונא	לב(לב) ישי
	ק(קיא) הרה"ג ר' בצלאל מוורמיזא	ע(ג) ר' נתן	לג(לג) דוד המלך
		ע(ד) ר' נחמיה	לד(לד) שלמה המלך
		ע(ה) ר' עוקבן דצוציתא	לה(לה) רחבעם המלך
		ע(ו) ר' אבא	לו(לו) אביהו המלך
		ע(ז) ר' ספרא	לז(לז) אסא המלך
		ע(ח) מר זוטרא	לח(לח) יהושפט המלך
		ע(ט) רב כהנא	לט(לט) יהורם המלך
		פ(פ) רב גוריא	מ(מ) אחזיהו המלך

הרבי מסדר קידושין
בחתונת הסבא ו-תבלחט"א – הסבתא של הכלה
הרה"ח הרה"ת ר' גרשון מענדל ובתי' גרליק